

Kantakaupungin yleiskaava 2021–2025, Tesoman osa-alueen yleiskaavatasoinen luontoselvitys

Päiväys	19.10.2022
Tekijät	Jussi-Pekka Manner, Noora Metsäranta
Tarkistaja	Juha Kiiski
Projektinnumero	YKK67123
Ostotilausnumero	4500582804

Sisällys

1	JOHDANTO.....	3
2	SELVITYSALUE	3
3	MENETELMÄT	4
	3.1 Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys.....	4
	3.2 Liito-oravaselvitys	4
4	TULOKSET.....	5
	4.1 Kasvillisuus ja luontotyypit.....	5
	4.2 Huomionarvoiset lajit.....	17
	4.3 Vieraslajit	18
	4.4 Liito-orava	19
5	ALUEEN KYTKEYTYMINEN VIHERVERKOSTOON	22
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	23
7	LÄHTEET	25

Selvityksessä käytetyt kartta-aineistot ©: Tampereen kantakartta ja ilmakuvat 2022, Maanmittauslaitoksen taustakartat 2022.

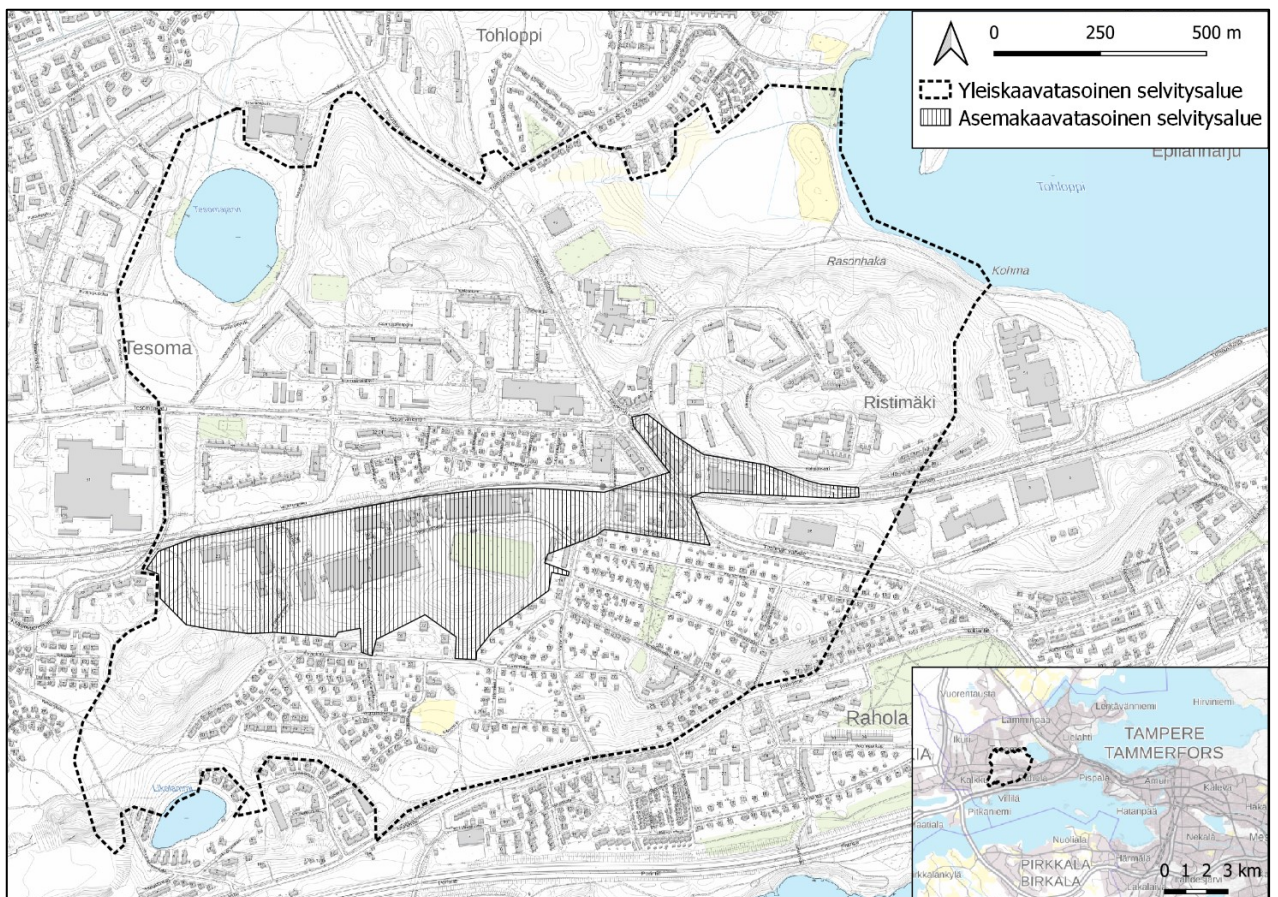

1 JOHDANTO

Tämä selvitys on tehty Tampereen kaupungin toimeksiannosta liittyen Kantakaupungin yleiskaavaan 2021–2025. Selvitys kohdistuu Tesoman kaupunginosaan, joka jakautuu asemakaavatarkkuudella ja yleiskaavatarkkuudella selvitettäviin alueisiin. Tämän työn tarkoitus oli selvittää Tesoman kaupunginosan yleiskaavatarkkuudella kartoitettavan alueen arvokkaat luontotyypit ja kasvillisuus sekä liito-oravan esiintyminen. Työn yhteydessä selvitettiin myös vieraslajien esiintyminen. Asemakaavatasoinen, pienemmän alueen kattava selvitys raportoidaan erillisenä raporttina.

2 SELVITYSALUE

Selvitysalue käsittää Tampere–Pori-radan eteläpuolella Nokiantiehen ja Likolammiin rajautuvan alueen. Radan pohjoispuolella alue rajautuu lännessä Kalkunvuorenkatuun ja Tesomanpolkuun, pohjoisessa osittain Tesoman valtatiehen ja Tohlopinkatuun sekä koillis- ja itäosissa Tohlopinjärveen. Selvitysalueen pinta-ala on noin 2,65 neliökilometriä. Selvitysalue on suurelta osin rakennettua ympäristöä, mutta koillis- lounais- ja luoteisosiin sijoittuu yhtenäisiä metsäalueita sekä luoteessa Tesomajärvi.

Kuva 1. Yleiskaava-alueen selvitysalueen rajaus. Asemakaavatasoisen selvitysalueen rajauksen osalta laaditaan erillinen raportti.

3 MENETELMÄT

3.1 Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys

Selvityksen lähtöaineistona on käytetty karttoja ja ilmakuvia. Aiemmat mahdolliset lajihavainnot alueelta tarkistettiin Lajitietokeskuksen Laji.fi -palvelusta (tiedot tarkistettu 3.5.2022, ml. viranomaihavainnot) sekä Tampereen kaupungin paikkatietoaineistoista. Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys tehtiin 16.8–17.8. sekä 22.–23.8.2022. Huomionarvoisten ja uhanalaisten kasvien tiedossa olevia esiintymiä tarkistettiin myös kesä- ja heinäkuussa 2022 alueen liito-oravaselvitysten ja asemakaava-alueen kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen yhteydessä. Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksestä vastasivat FM Jussi-Pekka Manner ja FK Noora Metsäranta Sitowise Oy:stä. Maastossa rajattavina arvokkaina kohteina huomioitiin kasvillisuuden ja luontotyyppien osalta:

- Luonnonsuojelulain 29 § mukaiset suojeltavat luontotyypit
- Vesilain 2 luvun 11 § mukaiset suojeltavat vesiluontotyypit
- Metsälain 10 § mukaiset metsäluonnon erityisen tärkeät elinympäristöt
- Luontotyyppien uhanalaisuusluokituksen mukaiset uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit sekä lajien uhanalaisuusluokituksen mukaiset uhanalaiset ja silmälläpidettävät sekä alueellisesti uhanalaiset lajit.
- Alueellisesti ja paikallisesti edustavat luontokohteet (mm. perinneympäristöjen luontotyypit, iäkästä puustoa sisältävät kohteet, geologisesti arvokkaat muodostumat)

Tunnetut ja maastotyössä löydetyt arvokkaat kohteet arvoitettiin luontoarvojen perusteella. Kohteiden arvotuskriteereinä käytettiin kohteen edustavuutta, luonnontilaisuutta, harvinaisuutta ja uhanalaisuutta. Kangasmetsien luontotyyppien edustavuuden määrittelyssä huomioitiin metsän metsänhoidollinen tila, lahoppuujatkumo, lahoppuun määrä sekä elävän puuston rakenne ja puulajisuhteet. Kuvio on osoitettu kangasmetsien uhanalaiseksi luontotyyppiä vain, jos kohteella esiintyi lahoppu(jatkumo) sekä puusto oli eri-ikäistä ja erirakenteista.

3.2 Liito-oravaselvitys

Liito-orava (*Pteromys volans*) on luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettu ja EU:n luontodirektiivin liitteiden II ja IV (92/43/EEC) laji. Liito-orava on luokiteltu valtakunnallisesti vaarantuneeksi (VU) (Hyvärinen ym. 2019). Luonnonsuojelulain ja luontodirektiivin mukaan lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä. Liito-oravaselvityksessä kartoitettiin luonnonsuojelulain mukaiset liito-oravan lisääntymis- ja

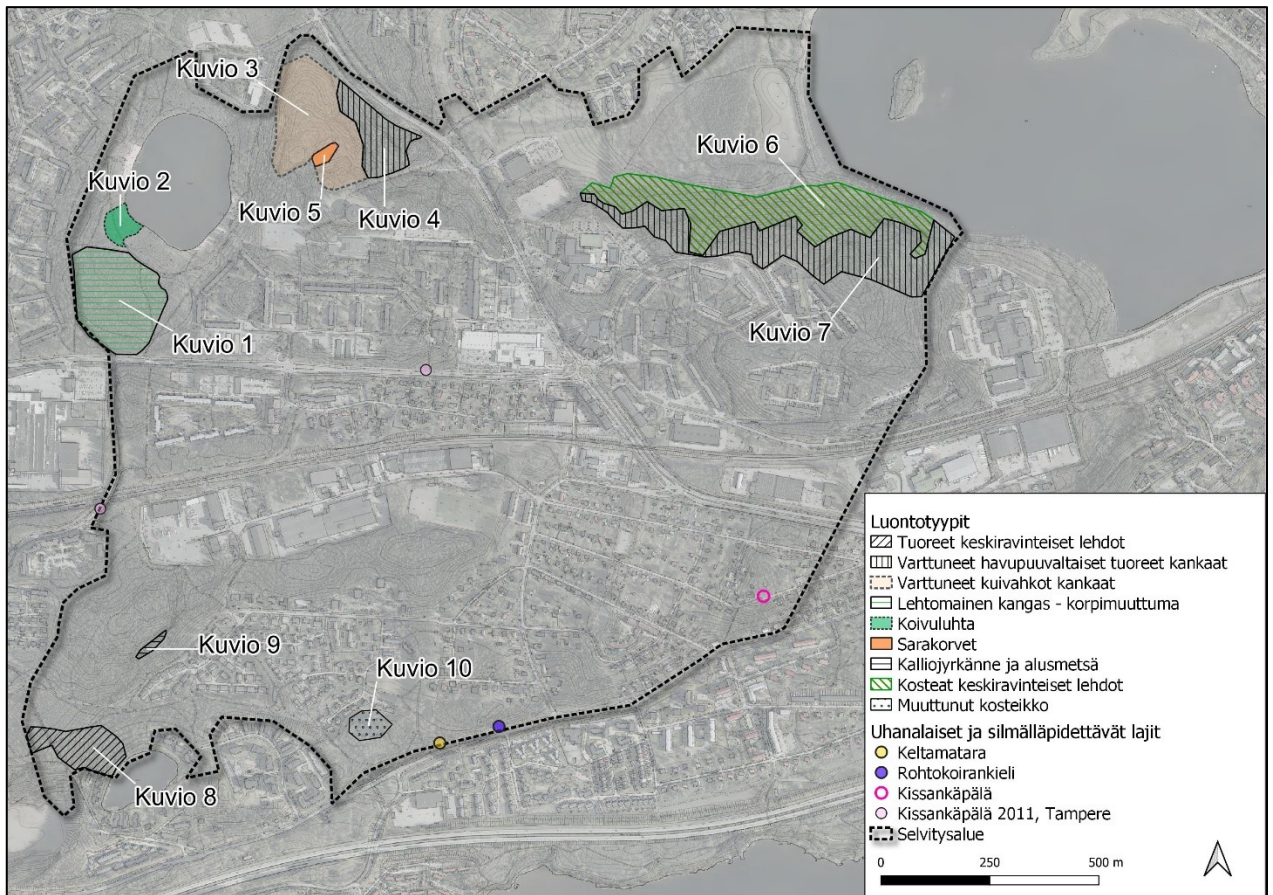
levähdyspaikat. Selvitys toteutettiin kävelemällä selvitysalue läpi ja etsimällä ulostepapanoita puiden juurilta sekä kartoittamalla liito-oravalle soveltuvat kolopuut, risupesät sekä soveltuvat elinympäristöt. Näitä ovat kuusi- ja/tai lehtipuuvaltaiset varttuneet tai vanhat tuoreen kankaan, lehtomaisen kankaan metsät tai lehdot. Selvityksessä tarkistettiin myös selvitysalueelle sijoittuvat yleiskaavan liito-oravaseurannan 2017–2021 mukaiset kohteet. Liito-oravaselvitys toteutettiin 2.-3.6.2022 ja siitä vastasivat FM Jussi-Pekka Manner, FM Anni Parkkinen Sitowise Oy:stä.

4 TULOKSET

4.1 Kasvillisuus ja luontotyypit

Selvitysalue on pääosin rakennettua ympäristöä, jolle sijoittuu ostoskeskus, päivittäistavarakauppoja, kirkko sekä kerros- että pientalokiinteistöjä. Selvitysalueen koillis-, lounais- ja luoteisosissa on yhtenäisiä virkistyskäytössä olevia metsäalueita. Tievarsien ja kiinteistöjen läheisyydessä kasvillisuus on voimakkaasti kulttuurivaikutteista ja vieraslajeja on paikoin runsaasti. Metsäalueilla risteää useita polkuja ja maasto on monin paikoin kulunutta. Puutarhalajistoa sekä kulttuurilajistoa on levinnyt paikoin metsäkuvioiden reunaosiin.

Selvitysalueen luontotyypit ovat pääosin muuttuneita ja alueen metsiköt ovat hoidettuja ja paikoin voimakkaasti kuluneita virkistyskäytön seurauksena. Lahopuun määrä on metsäalueilla usein vähäinen. Puustoiset ympäristöt edustavat joko kangasmetsien varttuneita kuivahkoja, tuoreita ja lehtomaisia kankaita ja tuoreita lehtoja. Kyseiset luontotyypit ovat uhanalaisluokitukseltaan sekä valtakunnallisesti että Etelä-Suomessa uhanalaisia tai silmäpidettäviä. Tesomajärven suoympäristöt ovat suurimmilta osin muuttuneita ojitusten ja ulkoiluteiden rakentamisen myötä, tosin suoluontotyyppien piirteitä on pienialaisesti säilynyt. Tesomajärven pohjoispuolen korpimaiset metsät ovat ojituksen myötä muuttuneet turvekankaiksi, jotka eivät edusta uhanalaisia luontotyyppisiä. Myös muut Tesomajärven ympäristössä olevat kohteet ovat muuttuneet ojitusten seurauksena. Selvitysalueen kohteet ovat edustavuudeltaan pääosin kohtalaisia kuluneisuuden sekä metsien yksipuolisen rakenteen vuoksi. Selvitysalueen koillisosien lehdot ja kangasmetsäkuviot ovat kuitenkin edustavuudeltaan hyviä rakennepiirteidensä ja yhtenäisyytensä vuoksi.

Kuva 2. Luontotyyppikuviot ja huomionarvoiset lajihavainnot selvitysalueella. Vuoden 2011 kissankäpälesiintymiä ei löydetty.

Kuvio 1 Tesomajärven eteläpuolen lehtomainen kangas – korpimuuttuma

Tesomankadun ja Tesomajärven väliselle alueelle sijoittuu melko edustava, vaikkakin muuttunut metsäalue, jossa on sekä lehtomaisen että tuoreen kankaan piirteitä. Kohde on suurelta osin turvepohjaista turvekangasta, ja kangasmetsän osat sijoittuvat kohteen eteläreunaan Tesomankadun läheisyyteen. Kohteen sekapuustoisin puuston valtapuuna on kuusi, mäntyä esiintyy paikoin runsaasti. Hies- ja rauduskoivua sekä haapaa on sekapuustona. Alueen puustossa on paikoitellen eri-ikäisrakenteisuutta ja puita on eri sukupolvissa. Suurella osalla aluetta puusto on kuitenkin melko tasaikäistä ja vanhoja kantoja esiintyy melko runsaasti merkkeinä vanhoista hakkuista. Vanhojen maastokarttojen ja ilmakuvien perusteella Tesomankadun ja Tesomajärven välinen alue on ollut pääosin havupuuvaltainen, kostea ja yhtenäinen alue ennen vuotta 1975, jolloin aluetta nykyisin halkovat ulkoilutiet näkyvät maastokartalla. Metsäalueen keski- ja pohjoisosat ovat todennäköisesti olleet aiemmin korpea, joka on osittain muuttunut ulkoilutien rakentamisen ja ojituksen myötä. Nykyinen kasvilajisto on kuitenkin kangasmetsille ominainen ja lehtomaisen kankaan lajisto on vallitsevana. Kenttäkerroksessa runsaimpina ovat mustikka ja käenkaali. Näiden lisäksi

yleisiä ovat vanamo, metsäimarre, oravanmarja, metsäalvejuuri, korpi-imarre, nuokkuttalvikki, metsätähti ja puolukka. Harvakseltaan esiintyy myös yövilkkua. Alueen pohjakerros on paikoin aukkoinen. Metsäsammalet (seinä-, kerrossammal) ovat vallitsevia, laikuittain myös rahkasammalet, kuten korpirahkasammal. Lisäksi korpikarhunsammalta esiintyy yleisesti, paikoin pienialaisesti myös lehväsamalia. Kohteen pohjoisosissa ulkoilutien läheisyydessä on rehevämpiä ja kosteampia osia, joissa on lehto- ja ruohokorpien piirteitä. Kenttäkerroksessa esiintyvät mm. suo-orvokki, kurjenjalka, hiirenporras, isoalvejuuri, kivikkoalvejuuri, metsäkorte, järvikorte, mesiangervo sekä ojakellukka. Kohde on muuntuneisuudestaan huolimatta puustoltaan ja rakenteeltaan melko edustava ja yhtenäinen.

Kuva 3. Yllä kuvion 1 keskiosien metsää, alla kuvion pohjoisosien kosteampien ja rehevämpien osien kasvillisuutta.

Kohde 2 Koivuluhta

Tesomajärven lounaispuolella ja rannan tuntumassa esiintyy osittain ominaispiirteitään säilyttäneitä koivuluhtaa, jonka edustavin osa sijoittuu kaakosta luoteeseen suuntautuvan ulkoilutien länsipuolelle. Alueen valtapuuna on hieskoivu, paikoin esiintyy harmaa- ja tervaleppää. Kuivemmissä osissa kasvaa kuusta paikoin hyvin tiheänä alikasvoksena. Pensas-kerroksessa esiintyy puiden taimien lisäksi korpipaatsamaa. Kenttäkerroksen valtalajeina ovat raate ja kurjenjalka, myös suo-orvokki on runsas. Muita kenttäkerroksen lajeja ovat

mm. järvikorte, jousivihvilä, metsäkorte, terttualpi, metsäalvejuuri, pikkutalvikki ja rentukka. Varvut puuttuvat kokonaan tai ovat vähäisiä. Alueen reunoilla esiintyvät myös rehevämille korville tyypilliset ojakellukka, mesiangervo, huopaohdake ja tähtisara sekä käenkaali. Pohjakerros on rahkasammalvaltainen; runsaana esiintyy luhtaisuutta ilmentävä haprarahkasammal, jonka lisäksi paikoitellen vaalea- ja korpirahkasammalta. Pohjakerros ei ole koko alueella yhtenäinen. Rannan tuntumassa esiintyy kapealla alueella pensaikkoluhtaa, jonka kenttäkerroksessa raatteen ja kurjenjalan lisäksi kasvaa runsaasti mm. pullosaraa, harvakeltaan suoputkea.

Kuva 4. Koivuluhdan kasvillisuutta kuviolla 2. Yllä vasemmalla on luhdan edustavin osa, oikealla puolestaan muuttunutta luhtaa. Alhaalla luhdan osia Tesomajärven läheisyydessä.

Kuvio 3 Kuivahko kangas

Tesoman rantapolun, Tuomarinkadun sekä Tesoman valtatie välisellä alueella on melko yhtenäinen metsäalue, joka koostuu pääosin kivikkoisesta kuivahkosta kankaasta. Myös tuoreen kankaan kasvillisuutta esiintyy paikoitellen. Alueen puusto on melko tasaikäistä ja vuoden 1956 ilmakuvien perusteella alue on ollut pääosin puutonta. Varttuneen puuston valtapuuna on mänty, jonka lisäksi kuusta, haapaa ja hieskoivua esiintyy sekapuuna. Alueella esiintyy myös yksittäisiä järeitä puita. Lahopuuta on alueella niukasti. Kivikkoisessa kenttäkerroksessa vallitsevina ovat mustikka, puolukka, metsälauha, metsämitikka ja

oravanmarja. Vanamoja ja sormisaraa esiintyy myös paikoitellen. Pensaskerroksessa on puiden taimien lisäksi katajaa. Alueella on useita pienialaisia, muuta ympäristöä karumpia kalliopaljastumia. Alueella on useita polkuja ja jonkin verran kuluneisuutta, etenkin kalliopuoleilla kuluminen on paikoin voimakasta.

Kuva 5. Kuivahkoa kangasta kuviolla 3. Yllä kuviolle tyypillistä puolukka- ja mustikkavaltaista metsää. Alla kalliometsää, jossa kuluneisuus on paikoin voimakasta.

Kuvio 4 Tuore kangas

Kuivahkon kankaan itäpuolella itään viettävässä rinteessä Tesoman valtatie läheisyydessä esiintyy varttunutta, osittain sekapuustoista, havupuuvältaista tuoretta kangasta. Paikoitellen, etenkin kalliojyrkänteiden alla on rehevämpiä osia, joissa lehtomaisen kankaan lajit ovat vallitsevia. Tasaikäisen puuston lisäksi kuviolla on myös edustavia osia, joissa puusto on eri-ikäistä. Alueella on jonkinlainen lahopuujuokkuma; yksittäisiä järeitä pystylahopuita esiintyy, maalahopuut ovat kuitenkin melko pieniläpimittaisia. Kenttäkerrokselle ominaisia lajeja ovat mustikka, metsäimarre, oravanmarja, nuokkotalvikki, käenkaali, vanamo, lillukka, kultapiisku, korpi-imarre, metsäalvejuuri, metsätähti ja sormisara. Alueella risteää useita polkuja, joiden ympäristössä kasvillisuus on kulunutta.

Kuva 6. Tuoretta kangasta kuviolla 4. Vasemmalla tiheää ja melko tasaikäistä metsää, oikealla rehevempää lehtomaista kangasta, jossa esiintyy yksittäisiä järeitä pystylahopuita.

Kuvio 5 Korpijuotti

Metsäalueen keskiosissa, kallioalueiden välissä sijaitsee melko pienialainen korpijuotti, jossa on sarakorven piirteitä. Alueen yhtenäisessä pohjakerroksessa esiintyy mm. räme-, oka- sekä haprarahkasammalta. Myös korpirahkasammalta ja -karhunsammalta esiintyy paikoitellen. Kenttäkerroksen valtalajeina ovat raate ja jouhisara, paikoin jokapaikansara. Pääosin puiden tyvillä esiintyvillä mättäillä esiintyy paikoitellen mustikkaa ja puolukkaa sekä kivikkoalvejuurta ja hiirenporrasta. Puuston päälajina on hieskoivu, jonka lisäksi puustoon kuuluu mänty sekä pienikokoiset kuuset. Pensaskerroksen lajistoon kuuluvat virpapaju, korpipaatsama sekä haavan taimet. Suoalueen ympärillä esiintyy kapealaisesti kangaskorpea. Suoalue on osittain kuivahtanut.

Kuva 7. Kuvion 5 korpijuotti. Vasemmalla alueen keskiosa, oikealla kangaskorpireunusta.

Kuvio 6 Kostea keskiravinteinen lehto

Selvitysalueen koillisosissa, Rasonhaassa, sijaitsee kivikkoinen rinnelehto. Sen kenttäkerroksessa vallitsevat saniaiset (metsäimarre, soreahiirenporras, isoalvejuuri, sananjalka) ja rinteen päälliseen maastoon nähden mustikan peittävyys on selvästi pienempi. Muita kenttäkerroksen lajeja ovat muun muassa metsäkurjenpolvi, käenkaali, mustakonnanmarja ja

metsäalvejuuri, oravanmarja, puolukka ja metsäimarre. Pohjakerroksen valtalajina on metsäkerrossammal. Kuvio on suurelta osin kivikoinen ja keskikohdissa sijaitsee noin 4 m korkea luoteeseen suuntautuva jyrkäne. Kuviota halkovat useat melko suuret polut, joiden kohdalla kasvillisuus on kulunutta ja pohjakerros paljasta. Kuvion länsiosien kallionpäällystöt ovat paikoin erittäin kuluneita. Länsiosissa esiintyy muutama terttuselja ja isotuomipihlaja. Erittäin pienialaisesti esiintyy myös korpisuutta.

Kuva 9. Tuoreen kankaan metsää kuviolla 7. Länsiosissa pohjakerros on paikoin erittäin kulunutta (vasen yläkulma). Kuvion keskiosissa sijaitsee jyrkäne, jonka alusmetsä on pienipiirteisesti lehtomaista kangasta (vasen alakulma).

Kuvio 8 Tuore keskiravinteinen lehto

Likolammin luoteispuolelle sijoittuu sekapuustoinen, edustavia osia sisältävä lehtokuvio. Alueen valtapuuna on kuusi, jonka lisäksi esiintyy hies- ja rauduskoivua sekä haapaa eri latvuserroksissa. Alueen puustossa on eri-ikäisrakenteisuutta, ja osa puustosta on hyvin järeää. Pensaskerroksen lajeihin kuuluvat edellä mainittujen puiden taimien lisäksi korppi- ja tuomi, vadelma, punaherukka sekä pihlaja, jota esiintyy myös ylemmissä latvuserroksissa. Kenttäkerroksessa yleisinä esiintyvät käenkaali, mustikka, nuokkuhelmikkä, lil-lukka, valkovuokko, sinivuokko, oravanmarja, kultapiisku, korpi-imarre, metsäalvejuuri sekä hiirenporras. Rehevissä kohdissa esiintyy edellä mainittujen lajien lisäksi

mustakonnanmarja, metsäkurjenpolvi, kyläkellukka, isotalvikki, isoalvejuuri ja rönsyleinikki. Lehtokasvillisuus on peittävimmillään rajauksen länsiosissa sekä Likolammelle viettävässä rinteessä. Alueella on lahoppuuta kohtalaisesti sekä pysty että maapuuna. Puustoa on hoidettu ja vanhoja kantoja on alueella jonkin verran, eikä puusto ole täysin luonnontilaista. Alue vaihtuu idässä mäntyvaltaiseen tuoreeseen kankaaseen, lännessä hoidettuun tuoreeseen lehtoon selvitysalueen ulkopuolelle.

Kuva 10. Yllä vasemmalla lehtipuuvaltaista lehtomaista kangasta, oikealla havupuuvallasta lehtomaista kangasta kuviolla 8. Kenttä- ja pohjakerros ovat paikoin kuluneita. Alla vasemmalla rehevää kasvillisuutta ja oikealla tiheää kuusialikasvosta kuviolla 8.

Kuvio 9 Karu varjoisa kalliojyrkäne

Likolammilta pohjoiseen hoidetun metsäalueen keskiosissa on kaakkoon suuntautuva, paikoitellen pystysuora kalliojyrkäne, joka on luontotyypiltään luettavissa karuihin varjosiin kalliojyrkänteisiin. Jyrkäne ja sen alunen poikkeavat lajistoltaan hieman ympäröivistä metsistä, mutta ei ole erityisen monipuolinen. Pohjakerroksessa on metsäsammalien (metsäkerros-, sulkasammal) lisäksi nahkajäkälää. Valaistusolosuhteita ja pienilmastoa ovat todennäköisesti heikentäneet jyrkänteen läheisyydessä tehdyt hakkuut; vanhoja kantoja on melko runsaasti ja puuston on paikon nuorta jyrkänteen läheisyydessä. Paikoitellen kallionalusmetsässä on pienialaisesti eri-ikäisrakenteisuutta, vanhat puut kuitenkin puuttuvat. Pieniläpimittaista lahoppua on kohtalaisesti.

Kuva 11. Yllä kuvion 9 kalliojyrkännettä ja alla eri-ikäisrakenteista kallionalusmetsää.

Kuvio 10 Kosteikkoalue

Selvitysalueen eteläosiin Nokiantien ja Jättikatajan kadun väliin sijoittuu pihapiireihin rajautuva muuttunut ja kuivunut kosteikkoalue, jossa on vähäisesti koivuluhdan tai luhtanevakorven piirteitä. Vanhojen karttojen perusteella alue on vielä 1990-luvun alkupuolella ollut rakentamatonta. Alueella on useita kuivahtaneita, paikoitellen kasvittomia, altaita tai uomia, joissa vehka ja kurjenjalka ovat kenttäkerroksen valtalajeina. Myös raate on alueella yleinen. Mättäillä ja puiden tyvillä mustikkaa ja saniaisia, kuten metsäalvejuurta, isoalvejuurta sekä metsä- ja korpi-imarretta. Lehti- ja havupuita kasvaa melko samassa suhteessa, ja alueen puustoon kuuluvat hieskoivu, harmaaleppä, kuusi ja mänty. Pensas-kerroksen lajeihin kuuluvat virpapaju, harmaaleppä, tuomi ja mustaherukka, alueen reunoilla myös koiranheisi. Pohjakerroksessa okarahkasammal yleisin, jonka lisäksi esiintyy korpi- ja vaalearahkasammalta. Alueella on useita lautarakennelmia ja alue on paikoin hyvin roskainen. Sille on myös kasattu puutarhajätettä. Alueen reunoilla, kiinteistöjen takapihoilla sijaitsevien vesipumppujen perusteella vettä on pumpattu kohteelta.

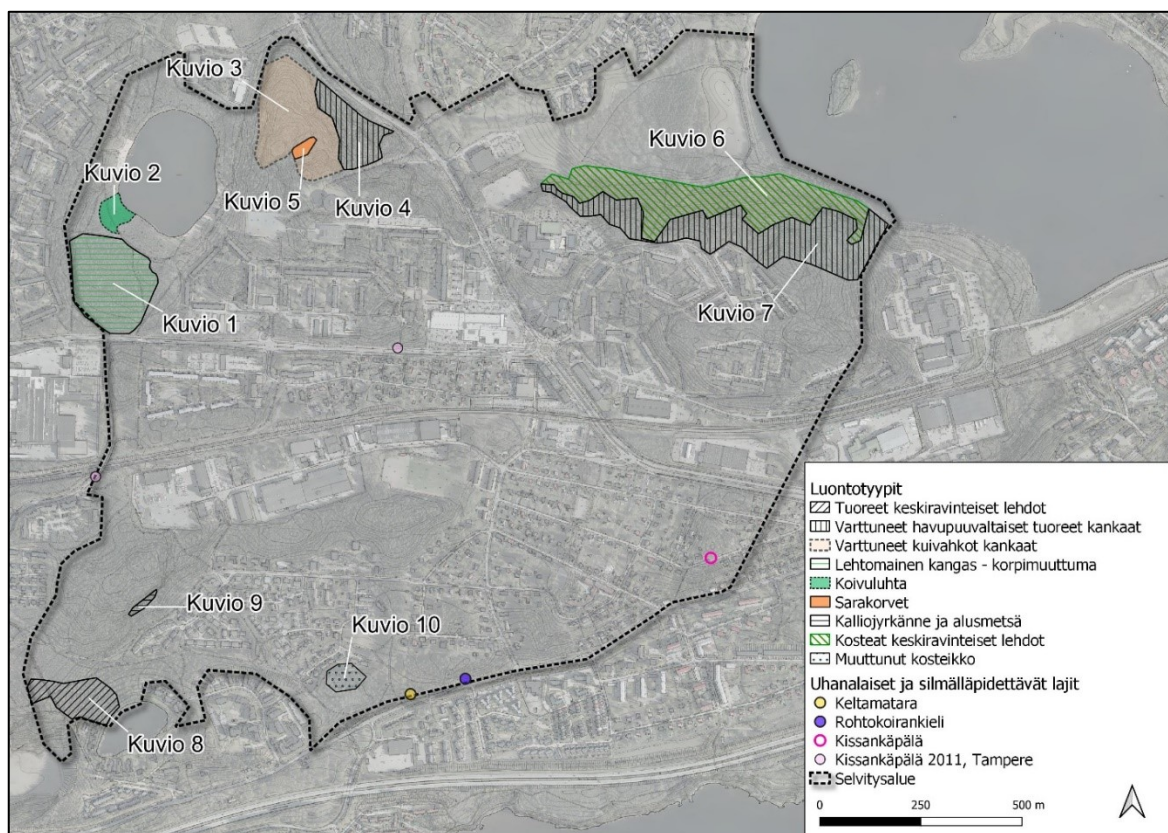

Kuva 12. Kuivunutta kosteikkoaluetta kuviolla 10.

Taulukko 4-1. Kooste selvitysalueen luontotyypeistä ja edustavuudesta.

Kuvio	Luontotyyppi (uhanalaisuusluokka koko maa/ Etelä-Suomi)	Edustavuus
1	Varttuneet havupuuvallaiset lehtomaiset kankaat (NT/NT)	Kohtalainen
2	Koivuluhdut (DD/DD)	Kohtalainen
3	Varttuneet kuivahkot kankaat (VU/EN)	Kohtalainen
4	Varttuneet havupuuvallaiset tuoreet kankaat (NT/VU)	Kohtalainen
5	Sarakorpi (VU/EN)	Kohtalainen
6	Kosteet keskiravinteiset lehdot (NT/NT)	Hyvä
7	Varttuneet havupuuvallaiset tuoreet kankaat (NT/VU)	Kohtalainen
8	Tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU/VU)	Kohtalainen
9	Karut varjoiset kalliojyrkänteet	Kohtalainen
10	Muuttunut kosteikko, ei uhanalainen luontotyyppi	-

Kuva 13. Luontotyyppikuviot ja huomionarvoiset lajihavainnot selvitysalueella.

4.2 Huomionarvoiset lajit

Selvitysalueen eteläosissa Nokiantien varresta on lajitietokeskuksen aineiston perusteella havaintoja erittäin uhanalaisesta (EN) rohtokoirankielestä (*Cynoglossum officinale*). Selvityksen yhteydessä havaittiin satoja kukkineita yksilöitä Nokiantien viereisen kevyenliikenteenväylän pientareella etelään viettävässä rinteessä. Rohtokoirankielen seassa kasvaa runsaasti lupiinia, joka saattaa vaarantaa uhanalaisen lajin esiintymän. Nokiantien varressa havaittiin eri kohdissa pienialaisina kasvustoina myös vaarantunutta (VU) keltamataraa (*Galium verum*). Keltamataran ympärillä kasvoi myös piennarmataraa ja on todennäköistä, että lajit risteävät lähivuosina.

Tampereen lajihavaintojen paikkatietojen perusteella selvitysalueella on kaksi havaintoa silmälläpidettävästä (NT) ahokissankäpälastä (*Antennaria dioica*) vuodelta 2011. Toinen vanhoista havainnoista sijoittuu Kalkunvuorenkadulle rautatien eteläpuolella, toinen Tesomankadun pientareelle Tesoman kirkolle johtavan ulkoilutien varressa. Jälkimmäinen esiintymä tarkistettiin maastossa, mutta lajia ei kuitenkaan havaittu. Kissankäpälää kuitenkin havaittiin selvitysalueen kaakkoisosassa Risuharjunkatu 6:n itäpuolella metsänlaidassa noin sadan kukkivan yksilön voimin.

Kuva 14. Rohtokoirankieltä pientareella Nokiantien pohjoispuolella.

Kuva 15. Keltamataraa pientareella Nokiantien pohjoispuolella.

Kuva 16. Kissankäpälää Risuharjunkadun varrella.

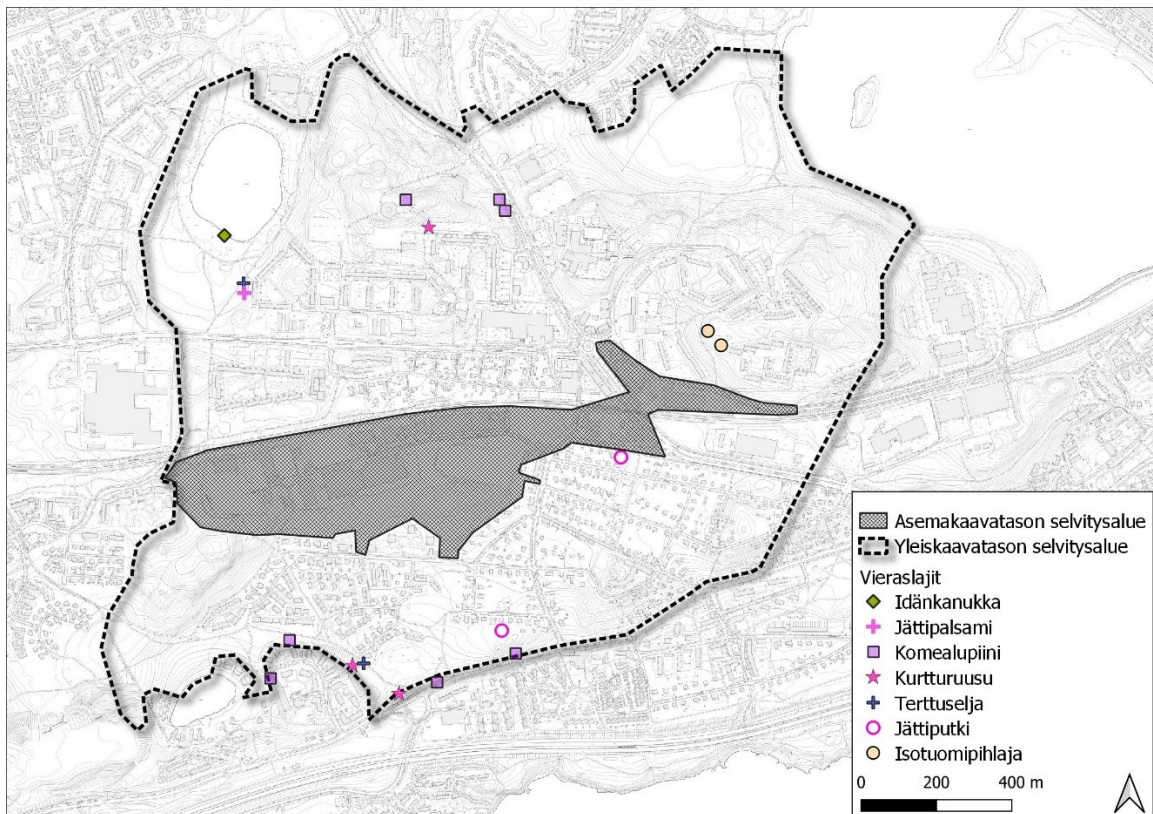
4.3 Vieraslajit

Selvitysalueella havaittiin useita vieraslajeja, useimmiten avoimilla alueilla polkujen ja teiden ympäristössä sekä pihapiirien läheisyydessä metsäisillä alueilla. Koko selvitysalueen vieraslajeja ei kartoitettu kattavasti. Yleisin selvitysalueelta havaittu vieraslaji on komealupiini, jota esiintyy useassa osassa selvitysalueetta erilaajuisina kasvustoina. Muita selvitysalueella havaittuja EU:n vieraslajiasetuksessa, kansallisesti haitalliseksi säädettyjä, tai kansallisessa vieraslajistrategiaan kuuluvia vieraslajeja ovat kurturuusu, jättiputki, jättipalsami, idänkanukka, isotuomipihlaja ja terttuselja.

Kuva 17. Komealupiini selvitysalueen eteläosassa ja kurtturuusu selvitysalueen pohjoisosassa.

Kuva 18. Vieraslajiesiintymät selvitysalueella. Kartalla on myös asemakaavatasolla tehtävän selvityksen rajaus, josta laaditaan erillinen raportti.

4.4 Liito-orava

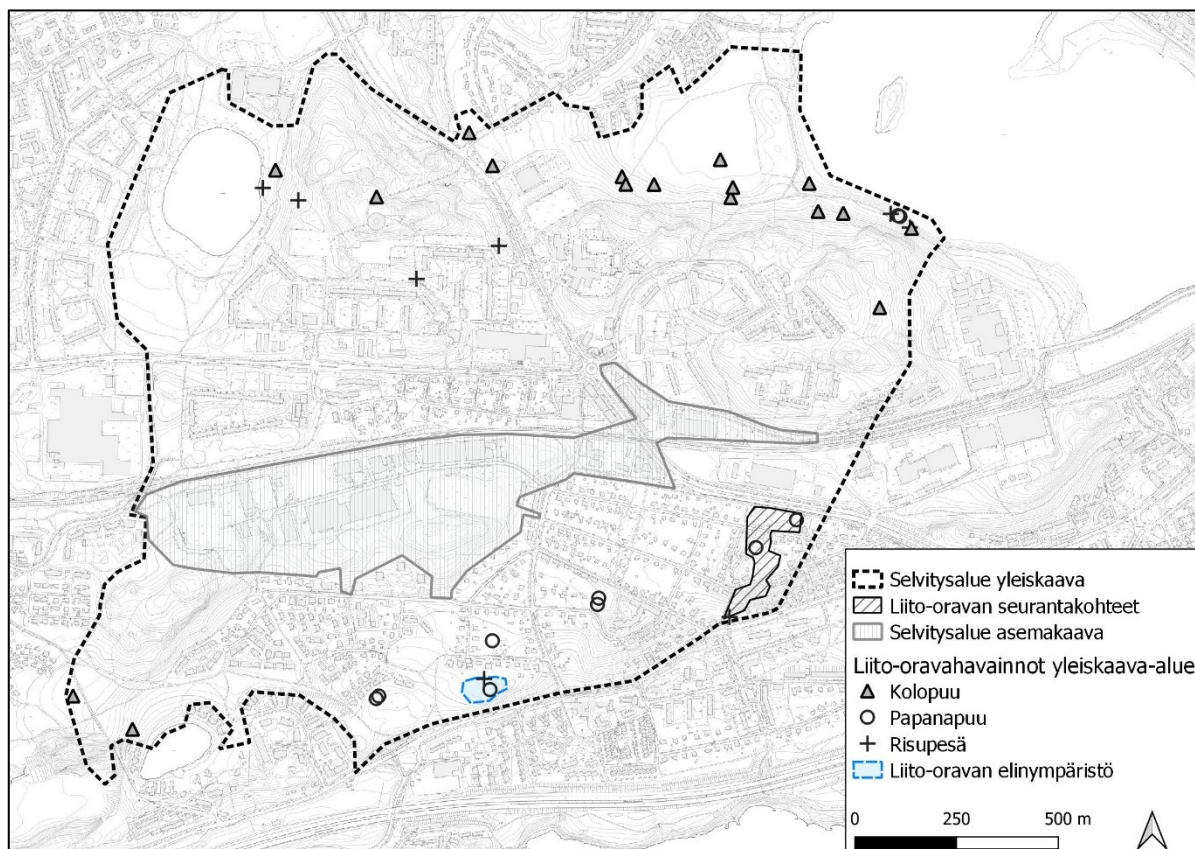
Selvitysalueen eteläosasta löydettiin yksi asuttu reviiri tai reviirin osa, jolle tehtiin elinympäristön rajaus. Lisäksi yksittäisiä papanalöytöjä tehtiin asutun reviirin lähialueilta sekä selvitysalueen koillisreunalta. Papanoituja, asutuksi tulkittavia kolopuita tai risupesäpuita ei löydetty. Selvitysalueelta löydettiin kuitenkin useita papanattomia kolopuita ja risupesäiä.

Selvitysalueen eteläosasta, Killerinkadun ja Nokiantien väliseltä metsäalueelta rajatulta liito-oravan reviiriltä tai reviirin osalta havaittiin lukuisia lähekkäisiä papanapuita. Tällä

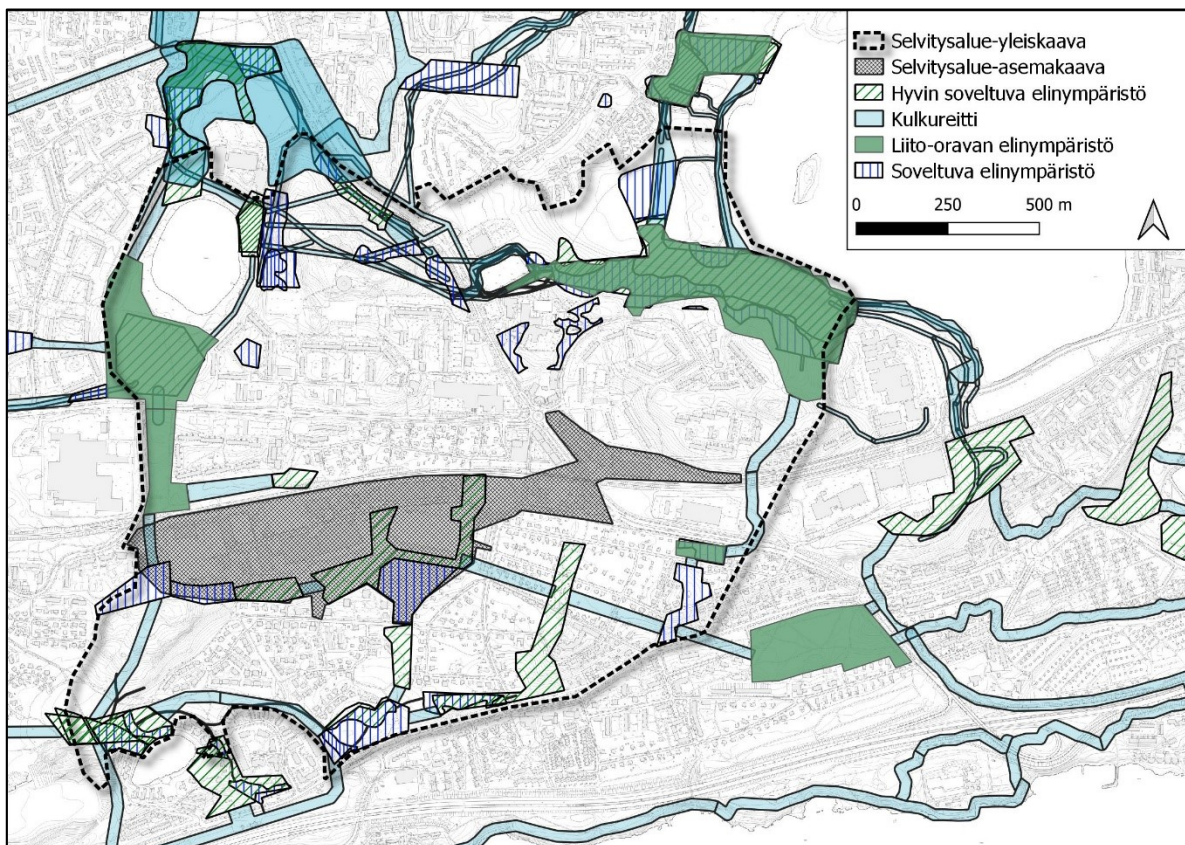
alueella läpimitaltaan n. 20 cm kuusen tyveltä havaittiin kymmeniä papanoita, kuusta ympäröivien puiden tyviltä 1–10 papanaa ja etäämmältä yksittäisiä papanoita. Metsikkö on kuusivaltainen ja tiheäpuustoinen alue, jonka itäosissa kasvaa myös melko järeitä haapoja. Kolopuita ei alueelta kuitenkaan havaittu, sen sijaan yhdessä kuusessa havaittiin kaksi risupesää noin 8 metrin korkeudessa. Tämän puun tyveltä ei havaittu papanoita.

Selvitysalueen kaakkoisosiin sijoittuvilta liito-oravan seurantakohteilta havaittiin kaksi papanapuuta, joiden tyvillä oli ainoastaan yksittäisiä papanoita, eikä näitä alueita ole rajattu liito-oravan elinympäristöinä.

Kuva 19. Havaitut liito-oravan papanapuut, luonnonkolot ja risupesät yleiskaava-alueella. Kartalla on myös asemakaavatasolla tehtävän selvityksen rajausta, josta laaditaan erillinen raportti.

Selvitysalueelta on aiempia havaintoja liito-oravasta. Tampereen paikkatietoaineistoissa nämä havainnot keskittyvät selvitysalueen koillisosaan Tohloppijärven ja Rasonhaan ympäristöön (havainnot vuodelta 2011) sekä selvitysalueen luonteisosassa Tesomajärven ympäristöön (havainnot vuosilta 2016 ja 2019). Selvitysalueen eteläosassa Nokiantien ja Ratakiskonkadun risteysalueen pohjoispuolisesta metsiköstä on papanapuuhavainto vuodelta 2016. Näiden havaintojen lisäksi Suomen lajitietokeskuksen (laji.fi) aineistossa on havaintoja selvitysalueen kaakkoisosista, jonne myös liito-oravan seurantakohteet sijoittuvat. Havainnot ajoittuvat vuosien 2004 ja 2020 välille.

Kuva 20. Tampereen Kantakaupungin liito-oravaselvityksen (Tampereen kaupunki 2016) todetut ja soveltuvat elinympäristöt sekä kulkureitit selvitysalueella ja sen läheisyydessä.

Selvitysalueen koillisosan lehdot ja lehtomaiset kankaat, Tesomajärven ympäristön metsät ja selvitysalueen eteläosien varttuneet kuusivaltaiset kangasmetsät ovat liito-oravalle soveltuvia elinympäristöjä. Nämä alueet ovat myös Kantakaupungin liito-oravaselvityksessä 2016 (Tampereen kaupunki, 2016) esitetty liito-oravan elinympäristöinä tai sille soveltuvina tai hyvin soveltuvina elinympäristöinä. Kantakaupungin liito-oravaselvityksessä esitetyt kulkuyhteydet sekä todetut ja soveltuvat elinympäristöt on esitetty kartalla kuvassa Kuva 20. Tampereen Kantakaupungin liito-oravaselvityksen (Tampereen kaupunki 2016) todetut ja soveltuvat elinympäristöt sekä kulkureitit selvitysalueella ja sen läheisyydessä. Kuva 20.

Selvitysalueelle sijoittuu kolme Kantakaupungin liito-oravaselvityksessä (Tampereen kaupunki, 2016) todettua elinympäristöä. Lisäksi alueelle sijoittuu useita soveltuvia tai hyvin soveltuvia elinympäristöjä ja kulkuyhteyksiä näiden alueiden välillä sekä selvitysalueen ulkopuolelle. Valtaosa merkinnöistä pitävät edelleen paikkaansa. Tosin vuonna 2016 todetuista elinympäristöistä kahdesta ei tässä selvityksessä havaittu liito-oravan jätöksiä. Ainoastaan liito-oravan seurantakohteella selvitysalueen kaakkoisosassa tehtiin papanahavainto.

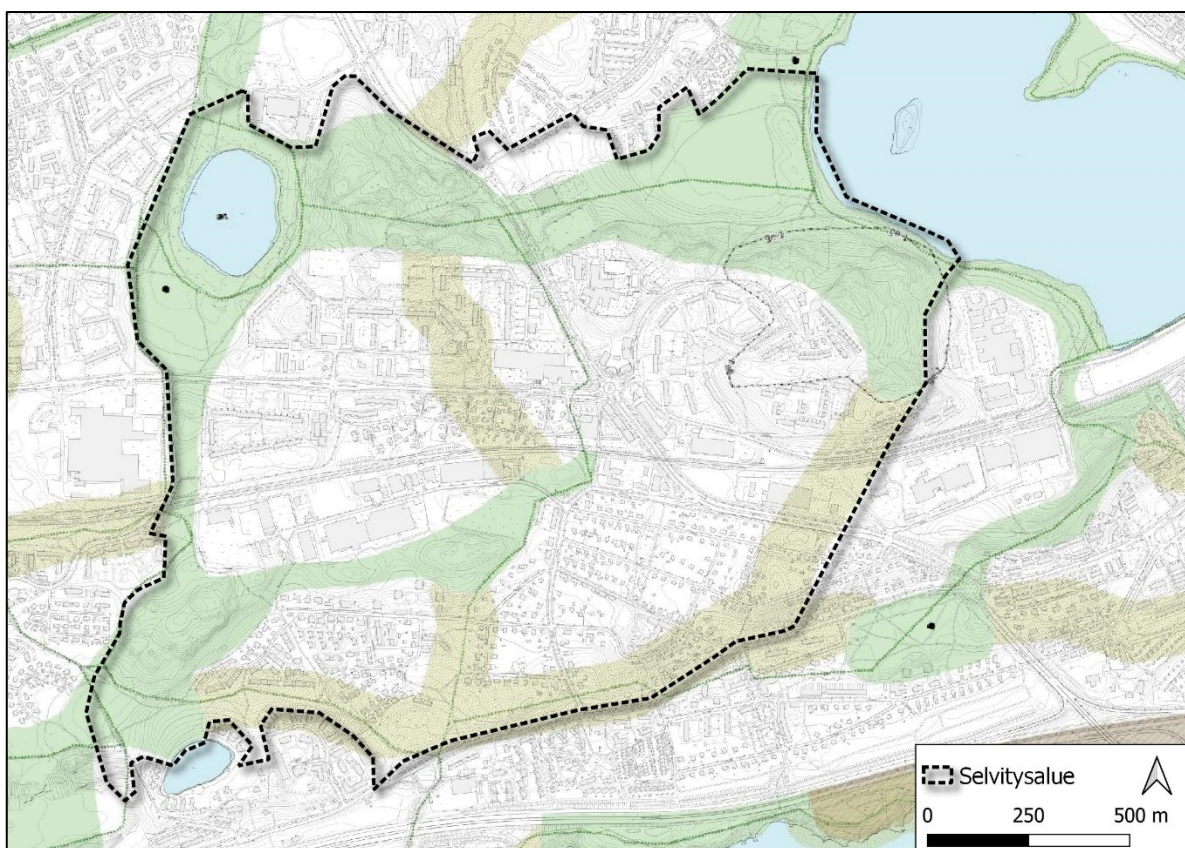
Rasonhaan alueella Tohloppijärven ympäristössä, selvitysalueen koillisosasta itään ja pohjoiseen suuntautuvat kulkureitit ovat toimivia ja sijoittuvat pääosin yhtenäisille metsäalueille

soveltuvien ja todettujen elinympäristöjen välillä. Samoin Tesomajärven läheisiltä metsä-alueilta länteen ja pohjoiseen sekä Likolammen ympäristöstä etelään ja länteen suuntautuvat kulkureitit sijoittuvat yhtenäisille metsäkaistaleille. Selvitysalueelta kaakkoon Piikahaan todetulle elinympäristölle suuntautuva kulkureitti sijoittuu lähinnä pihapiirien ja tienvarsien kapeille puukujille. Tesoman valtatie eteläpuolelle sijoittuvalta liito-oravan seurantakohteelta kulkuyhteys koilliseen ja pohjoiseen Rasonhaan alueelle sijoittuu suurelta osin rakennettuun ympäristöön ja ylittää Tesoman valtatie sekä junaradan, eikä ole lajin kannalta erityisen toimiva.

5 ALUEEN KYTKEYTYMINEN VIHERVERKOSTOON

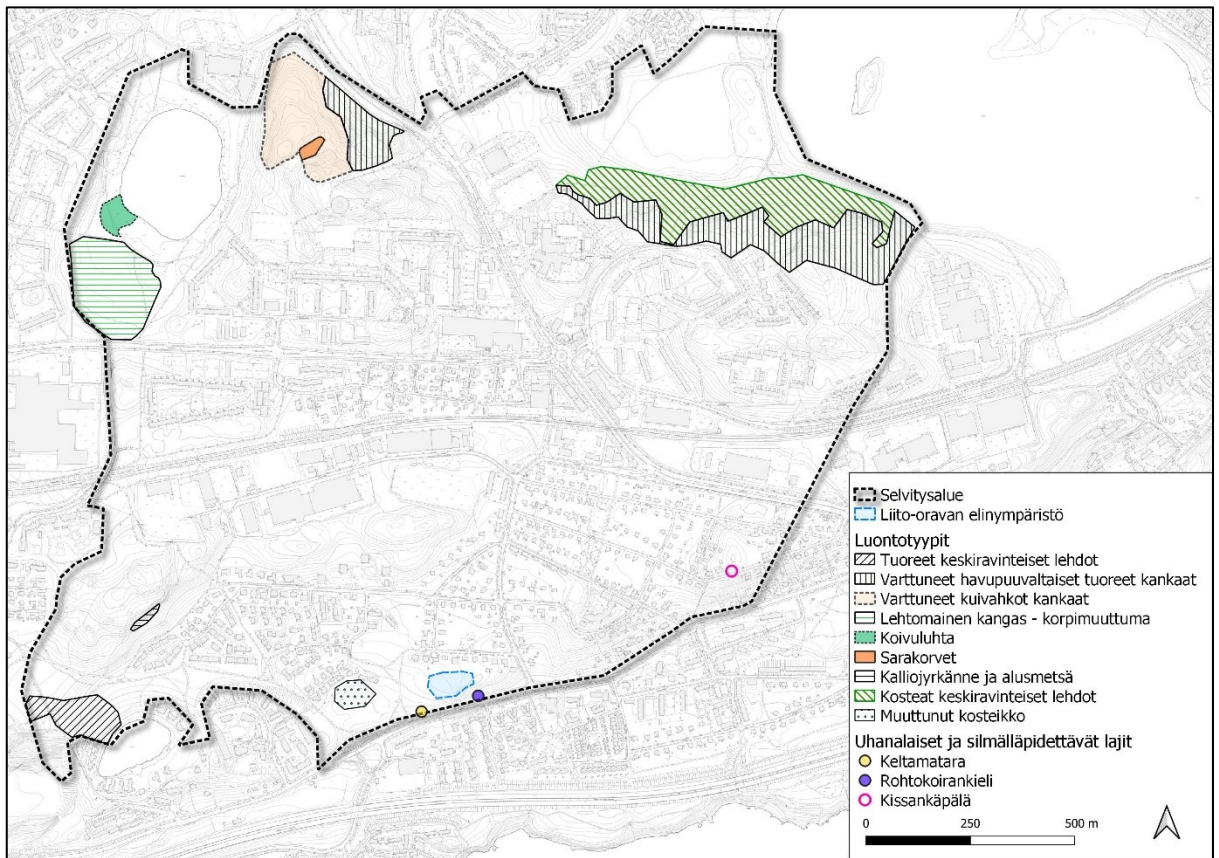
Selvitysalueen länsi- ja pohjoisosien metsät ovat Kantakaupungin yleiskaavassa 2040 osoitettu osaksi keskuspuistoverkosta, etelä- ja itäosat on puolestaan osoitettu ohjeellisena ekologisena yhteytenä. Lisäksi selvitysalueen etelä- länsi-, pohjois- ja keskiosiin on osoitettu ohjeelliset virkistysyhteydet.

Kuva 21. Ote Kantakaupungin yleiskaavasta 2040 selvitysalueen ympäristössä. Ohjeellinen ekologinen yhteys on esitetty kellertävän vihreällä kenoviivoituksella, ohjeellinen virkistysyhteys vihreällä pisteviivalla ja keskuspuistoverkosto vaaleanvihreänä alueena.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Selvitysalueen koillis-, lounais- ja luoteisosiin sijoittuu melko yhtenäistä, eriasteisesti hoidettua kaupunkialueille tyypillistä virkistymetsää, jossa esiintyy paikoin edustavampia osia, koillisosissa myös keskiravinteisia lehtoja. Kasvillisuus on suuressa osassa selvitysalueella tavanomaista tuoreiden ja lehtomaisten kankaiden kasvillisuutta. Metsäalueiden yhtenäisyys ja uhanalaiset, osittain edustavat, luontotyypit tulisi huomioida alueen suunnittelussa. Näitä luontotyyppisiä ovat taulukossa 6-1 esitetyt, edustavuudeltaan vähintään kohtalaiset, kohteet 1–9. Myös selvitysalueen eteläosiin sijoittuva kosteikkoalue on huomionarvoinen muuntuneisuudestaan huolimatta. Huomionarvoista kasvilajistoa esiintyy selvitysalueen eteläreunalla Nokiantien ympäristössä. Näissä osissa uhanalaisten rohtokoirankielen ja keltamataran seassa kasvavat vieraslajit tulisi hävittää uhanalaisten lajien esiintymien turvaamiseksi.

Kuva 22. Huomioitavat ja huomioitavaksi suositellut kohteet ja lajien esiintymät selvitysalueella.

Selvitysalueen eteläosista todettiin liito-oravan elinympäristö, jossa havaittiin useita papanapuita, muttei selvää pesäpuuta. Myös valtaosa muista papanahavainnoista tehtiin selvitysalueen eteläosissa, jonka puustoisia alueita liito-orava käyttää kulkuyhteyksinään. Selvitysalueella on useita kolopuita ja risupesiiä, etenkin selvitysalueen pohjois- ja koillisosissa, sekä liito-oravalle soveltuvia elinympäristöä ja kulkureittejä, jotka on todettu myös Kantakaupungin liito-oravaselvityksessä 2016 (Tampereen kaupunki, 2016). Kantakaupungin

liito-oravaselvityksessä 2016 todetuilta elinympäristöiltä (kuva 20) tehtiin lähinnä yksittäisiä papanahavaintoja, eivätkä nämä kohteet tämän selvityksen perusteella ole liito-oravan asuttamia elinympäristöjä. Selvitysalueen eteläosien liito-oravan elinympäristö (kuva 19) sekä tässä selvityksessä että Kantakaupungin liito-oravaselvityksessä vuonna 2016 todetut kulkuyhteydet (kuva 20) tulee ottaa huomioon alueen suunnittelussa. Selvitysalueelle sijoittuvat, Kantakaupungin yleiskaavassa 2040 osoitettu keskuspuistoverkosto sekä ohjeelliset ekologiset yhteydet (kuva 21) tulee myös huomioida.

Selvitysalueen keski- ja itäosiin osoitetut ohjeelliset ekologiset yhteydet kuitenkin sijoittuvat suurilta osin rakennettuun ympäristöön, joissa yhteyden kehittämisen mahdollisuudet ovat rajalliset. Selvitysalueen keskiosiin osoitettu ohjeellinen virkistysyhteys sijoittuu usean sadan metrin matkalta rakennettuun ympäristöön Tesoman valtatie varrelle eikä ole virkistysreitteinä näiltä osin erityisen toimiva.

7 LÄHTEET

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. ja Liukko, U-M. 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. ISBN: 978-952-11-4974-0.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.) 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018: Luontotyyppien punainen kirja. Osa 2: Luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristö 5/2018. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. ISBN:978-952-11-4819-4.

Tampereen kaupunki 2016. Kantakaupungin liito-orava selvitys 2016. Kaupunkiympäristö, Maankäytön suunnittelu. 75 s.

Tampereen kaupungin WMS ja WFS -rajapinta – ilmakuvat, liito-oravalle soveltuvat elinympäristöt, arvokkaat lajihavainnot.